

5. Про судоустрій і статус суддів: закон України від 7.07.2010 р. № 2453-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2453-17>
6. Саркисянц Г.П. Переводчик в советском уголовном процессе / Г.П. Саркисянц – Ташкент:Фан. – 1974. – 90 с.
7. Добровольская Т.Н. Принципы советского уголовного процесса (вопросы теории и практики) / Т.Н. Добровольская. – М.: Юридическая литература, 1971. – 199 с.
8. Маляренко В.Т. Про державну мову та перекладача у кримінальному процесі України / В.Т. Маляренко.// Голос України. – 2006. – № 175 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/1D141B574FD9BE5CC22571F100318413>
9. Судова практика з перегляду кримінальних справ у касаційному порядку: Узагальнення Верховного Суду України // Вісник Верховного Суду України. – 2005. – № 4 (56). – С. 29-36.
10. Леоненко М.І. Принцип національної мови у кримінальному судочинстві: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Максим Іванович Леоненко. – Запоріжжя, 2001 – 187 с.
11. Абшилава Г.В. Процессуально-правовые и гуманитарные проблемы участия переводчика в уголовном судопроизводстве России: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Георгий Валерьевич Абшилава. – М., 2005. – 203 с.
12. Габлей Н. Г. Правовий статус засудженого як суб'єкта кримінально-процесуальної діяльності за новим КПК України / Н.Г. Габлей // Наше право. – № 4 ч. 2, 2012. – С. 103-107.

Ключові слова: засуджений, перекладач, рідна мова, державна мова, засада судочинства.

Ключевые слова: осужденный, переводчик, родной язык, государственный язык, основа судопроизводства.

Key words: convict, translator, native language, state language, jurisprudence.

ГУРТІЄВА ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ПРО СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ УХВАЛЮЮТЬ СУДОВІ РІШЕННЯ НА СТАДІЇ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ В АПЕЛЯЦІЙНОМУ ПОРЯДКУ ЗА КПК УКРАЇНИ

Однією з ознак судового рішення є те, що воно може бути прийнято лише уповноваженими суб'єктами кримінального провадження, які реалізують владні повноваження в межах своєї компетенції. Системний аналіз положень КПК України дозволяє дійти висновку, що уповноваженими суб'єктами, які приймають судові рішення на стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку є суд першої інстанції (ч. 3 ст. 400 КПК), суддя-доповідач, суд апеляційної інстанції.

Суд першої інстанції приймає рішення про поновлення (або відмову у поновленні) строку апеляційного оскарження вироку, ухваленого за результатами спеціального судового провадження (in absentia). Так, згідно з ч. 3 ст. 400 КПК якщо апеляційну скаргу подано обвинуваченим, щодо якого судом ухвалено вирок за результатами спеціального судового провадження, суд поновлює строк за умови надання обвинуваченим підтвердження наявності поважних причин, передбачених статтею 138 КПК, та надсилає апеляційну скаргу разом із матеріалами кримінального провадження до суду апеляційної інстанції з дотриманням правил, передбачених статтею 399 КПК.

Суддя-доповідач ухвалює судові рішення як самостійний суб'єкт, так і у складі колегії суддів суду апеляційної інстанції.

Судові рішення, які суддя-доповідач ухвалює як самостійний суб'єкт, можна поділити на рішення, постановленні: **а)** за результатами перевірки апеляційної скарги на відповідність вимогам КПК (ст. 398, 399 КПК); **б)** у зв'язку з підготовкою до апеляційного розгляду (ст. 401 КПК).

А. За результатами перевірки апеляційної скарги на відповідність вимогам КПК суддя-доповідач постановляє ухвалу про:

- відкриття апеляційного провадження (ст. 398, ч. 2 ст. 399 КПК),
- залишення апеляційної скарги без руху (ч. 1 ст. 399 КПК),
- повернення апеляційної скарги (ч. 3 ст. 396 КПК),
- відмову у відкритті апеляційного провадження (ч. 4 ст. 399 КПК).

На етапі перевірки апеляційної скарги на відповідність вимогам КПК деякі судові рішення (зокрема, ухвалу про поновлення строку апеляційного оскарження (п. 4 ч. 3 ст. 399 КПК), поданням про визначення підсудності (ч. 3 ст. 34 КПК)) приймає **суд апеляційної інстанції**, але процесуальний порядок їх ухвалення у КПК не врегульовано.

Так, відповідно до п. 4 ч. 3 ст. 399 КПК апеляційна скарга повертається, якщо була подана після закінчення строку апеляційного оскарження і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку або суд апеляційної інстанції за заявою особи не знайде підстав для його поновлення.

Звернемо увагу, що свого часу ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ в інформаційному листі № 10-1717/0/4-12 від 21 листопада 2012 року «Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» [1] зазначив: «...суддя-доповідач виносить ухвалу про повернення апеляційної скарги, якщо ... пропущено строк апеляційного оскарження, при цьому особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку, або ж суддя-доповідач не знайшов підстав для поновлення строку. ... суддя-доповідач, за наявності для того підстав, має право поновити строк...» (пп. 2 п. 5). Згідно з викладеною позицією ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ питання про поновлення строку апеляційного оскарження вирішує суддя-доповідач. Однак, даний підхід не відповідає положенням п. 4 ч. 3 ст. 399 КПК, ч. 4 ст. 534 КПК, де вказано суд апеляційної інстанції як суб'єкта, який вирішує питання про

поновлення строку апеляційного оскарження за наявності відповідної заяви особи. Так, у ч. 4 ст. 534 КПК зазначено: «У разі поновлення судом апеляційної інстанції строку апеляційного оскарження ...». За ст. 117 КПК у судовому провадженні питання про поважність причин пропущення строку та можливість його поновлення вирішує суд за клопотанням заінтересованої особи.

Таким чином, прийняття суддею-доповідачем рішення про поновлення чи відмову в поновленні строку апеляційного оскарження є порушенням вимог кримінального процесуального закону, оскільки дане рішення ухвалює суд апеляційної інстанції колегіально. На це звертається увага у п. 27 «Про правові позиції судової палати у кримінальних справах ВССУ за 2015 рік» [2], постановах ККС ВС [3; 4 та ін.]. (Як вже зазначалось, питання про поновлення строку апеляційного оскарження вироку, ухваленого за результатами спеціального судового провадження (in absentia), вирішує суд першої інстанції (ч. 3 ст. 400 КПК)).

Вважаємо, що у разі встановлення суддею-доповідачем пропуску строку апеляційного оскарження та наявності заяви про його поновлення, він повинен призначити підготовче судове засідання, для того, щоб суд апеляційної інстанції мав можливість вирішити це питання. На жаль, у КПК України процесуальний порядок вирішення цього питання не врегульовано.

Суд апеляційної інстанції має повноваження звернутися до Верховного Суду з поданням про направлення кримінального провадження з одного суду апеляційної інстанції до іншого (ч. 3 ст. 34 КПК) у разі необхідності визначення підсудності. Така необхідність може мати місце, зокрема, у випадку встановлення суддею-доповідачем невідсудності кримінального провадження (наприклад, суддя-доповідач встановив, що обвинувачений чи потерпілий працює або працював у суді, до підсудності якого належить здійснення кримінального провадження (п. 3 ч. 1 ст. 34 КПК)).

Б. На етапі підготовки до апеляційного розгляду суддя-доповідач вирішує питання, які зазначено у ст. 401 КПК. Одним із таких питань є вирішення клопотання про обрання, зміну або скасування запобіжного заходу (п. 3 ч. 1 ст. 401 КПК). Процесуальний порядок вирішення суддею-доповідачем даного клопотання у КПК не закріплено. За загальними положеннями під час судового провадження питання про обрання, зміну або скасування запобіжного заходу вирішує суд у судовому засіданні (ч. 4 ст. 176, ст. 193, ч. 4 ст. 201, ч. 3 ст. 315, 331 КПК).

Ще одним прикладом неузгодженості норм чинного кримінального процесуального законодавства, які визначають суб'єкта, уповноваженого ухвалювати певне судове рішення, є положення п. 1 ч. 1 ст. 401 КПК та ч. 1 ст. 402 КПК. Так, згідно з п. 1 ч. 1 ст. 401 КПК суддя-доповідач встановлює строк, протягом якого можуть бути подані заперечення на апеляційну скаргу. Проте зі змісту ч. 1 ст. 402 КПК даний строк встановлює суд апеляційної інстанції.

На етапі апеляційного розгляду суддя-доповідач здійснює судове провадження у складі колегії суддів суду апеляційної інстанції (ч. 2 ст. 405 КПК). Звернемо увагу, що Законом України № 2147-VIII від 03.10.2017 р. було внесено зміни до редакції п. 2 ч. 1 ст. 3 КПК: «головуючий – суддя, який розглядає справу одноособово, а при колегіальному розгляді справи – суддя-доповідач, визначений Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою під час розподілу справи». Отже, за логікою законодавця, суддя-доповідач керує ходом судового засідання при здійсненні судового провадження судом колегіально (по суті є головуючим). Проте, законодавець виявив певну непослідовність, оскільки вніс зміни до положень п. 2 ч. 1 ст. 3 КПК, але не узгодив їх з положеннями інших статей, зокрема, з ч. 14 ст. 31, ст. 321, ч. 1 ст. 344, ч. 2 ст. 375, ст. 385, ст. 387, 391 КПК, де йде мова саме про *головуючого*, який керує ходом судового засідання у колегіальному складі суду, а не про суддю-доповідача. У судовій практиці, зазвичай, у вступній частині судового рішення суду апеляційної інстанції при викладенні складу суду зазначають саме «головуючого» [5 та ін.].

Список використаної літератури:

1. Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 10-1717/0/4-12 від 21 листопада 2012 року. URL: [http://rada.gov.ua; http://www.sc.gov.ua/](http://rada.gov.ua;http://www.sc.gov.ua/)
2. Про правові позиції судової палати у кримінальних справах ВССУ за 2015 рік. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2016. № 4. С. 27-43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chcks_2016_4_10
3. Постанова ККС ВС від 15 березня 2018 року (справа № 522/20586/16-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72850754>
4. Постанова ККС ВС від 20 грудня 2018 року (справа № 723/3369/16-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78979848>
5. Ухвала Луганського апеляційного суду від 08 квітня 2019 р. (провадження № 11-кп/810/95/19) URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80999791>

Ключові слова: суд першої інстанції, суддя-доповідач, суд апеляційної інстанції.

Ключевые слова: суд первой инстанции, судья-докладчик, суд апелляционной инстанции.

Key words: trial court, judge-reporter, the court of appeal.